

J A A R V E R S L A G 2 0 0 8

STICHTING
DEMOCRATIE EN MEDIA

INHOUD

Voorwoord	1
Beginselverklaring	2
Verslag van het bestuur	3
Balans per 31 december 2008	14
Staat van baten en lasten over 2008	15
Accountantsverklaring	17

VOORWOORD

In 2008 heeft Stichting Democratie en Media (SDM) zich opnieuw intensief beziggehouden met de ontwikkelingen rond PCM. Daarnaast heeft het bestuur diepgaand gediscussieerd over de strategie waarmee de stichting – mede gezien de snelle veranderingen in het medialandschap – haar doelstellingen in de toekomst het best kan realiseren. Door de ontwikkelingen rond PCM kon deze strategische bezinning in het verslagjaar nog niet worden afgerond.

De kredietcrisis heeft de vermogenspositie van de stichting niet ongemoeid gelaten, maar het subsidie- en investeringsbeleid komt niet in gevaar. Zoals blijkt uit het overzicht in dit jaarverslag, heeft structurele, meerjarige steun in het verslagjaar een wat zwaarder accent gekregen.

Twee onderwerpen betreffende PCM vroegen onze bijzondere aandacht.

Het onderzoek naar het beleid bij PCM, waartoe de Ondernemingskamer van het Gerechtshof Amsterdam begin januari 2008 opdracht gaf, heeft het hele verslagjaar in beslag genomen. De conclusies van dit onderzoek werden medio december gepubliceerd. Het bestuur herkent zich slechts zeer ten dele in het beeld van de rol van SDM dat hierin wordt geschetst. De argumenten voor deze opvatting zijn te lezen in een uitgebreide reactie op onze website. Ten tijde van de opstelling van dit jaarverslag was het eindoordeel van de Ondernemingskamer nog niet bekend.

Eind 2008 begon de raad van bestuur van PCM verkennende besprekingen met het Belgische mediaconcern De Persgroep over mogelijke samenwerking. Toen deze besprekingen begin 2009 een concreter karakter kregen, liet het bestuur aan PCM weten dat zij deze mogelijke samenwerking toejuichte.

Deze samenwerking is in de zomer van 2009 gerealiseerd. Door de gekozen samenwerkingsvorm heeft De Persgroep een meerderheidsbelang gekregen in PCM. Naar onze mening is hiermee de basis gelegd voor een gezonde toekomst voor PCM. Dit betekent tevens dat SDM als aandeelhouder van PCM op grotere juridische afstand komt te staan. Hierdoor krijgt het bestuur ruimte om het subsidie- en investeringsbeleid van de stichting krachtig ter hand te nemen. De hierboven genoemde strategiediscussie krijgt daardoor nog groter belang.

Een voorschot op het nieuwe begin werd genomen met de feestelijke opening van het nieuwe kantoor aan de De Lairesestraat 129hs, op 21 oktober. Hiermee beschikt de stichting nu over een plezierige, efficiënte werk- en vergaderruimte waar dit beleid kan worden vormgegeven.

Els H. Swaab,
voorzitter

BEGINSELVERKLARING

Stichting Democratie en Media stelt zich ten doel de openbare mening in Nederland en – voor zover wenselijk en mogelijk – ook daarbuiten te beïnvloeden in de geest van de denkbeelden die zijn voorgestaan in het tijdens de Duitse bezetting in Nederland verschenen blad *Het Parool*.

Het dagblad streefde naar een radicale vernieuwing van de democratie, zowel in staatkundige als in sociale en economische zin. Dit streven betekende enerzijds de krachtige bestrijding van alle totalitaire verschijnselen in het maatschappelijke en politieke leven, zowel nationaal als internationaal. Anderzijds wordt juist geijverd voor een daadkrachtige democratie die op elk terrein de krachten kan ontplooien die nodig zijn voor het handhaven van de persoonlijke vrijheid in een democratisch staatsbestel. Daarnaast is een belangrijk doel het stimuleren van een voortdurende bereidheid tot verandering en vernieuwing van de democratie, overal waar de noodzaak zich daartoe voordoet, alsmede het bevorderen van pluriforme opiniërende media in een democratisch staatsbestel.

VERSLAG VAN HET BESTUUR

1 *Algemeen*

Het bestuur van Stichting Democratie en Media heeft, als grootaandeelhouder van PCM, in 2008 opnieuw veel aandacht moeten besteden aan de situatie rond het uitgeefconcern. Daarnaast verleende de stichting met behulp van subsidies en investeringen weer financiële steun aan vele projecten en initiatieven die de democratie en pluriformiteit van de media bevorderen.

Rond PCM speelden de volgende ontwikkelingen:

- Het onderzoek op last van de Ondernemingskamer van het Gerechtshof Amsterdam
- De liquiditeitsproblemen van PCM en de verkoop van educatieve uitgeverij ThiemeMeulenhoff
- De hernieuwde contacten met het Belgische uitgeefconcern De Persgroep

Het overleg binnen het bestuur over de interne strategie en de juridische verhouding tussen PCM Holding en PCM Uitgevers is in 2008 voortgezet.

2 *Samenstelling organen*

Bestuur

Bestuurslid Theo Strengers maakte in juni bekend dat hij zich niet beschikbaar stelde voor een nieuwe termijn. Na twaalf jaar vond hij het tijd zijn functie over te dragen en heeft hij zijn zetel per september 2008 opgegeven. Het bestuur is hem bijzonder erkentelijk voor zijn grote inzet als secretaris, vervolgens als bestuurslid, als lid van de subsidiecommissie en niet in de laatste plaats als commissaris van PCM namens de stichting. Zijn plaats als bestuurslid is inmiddels ingenomen door Jan Willem Sieburgh, zakelijk directeur van het Rijksmuseum. Secretaris Aad Stoop en bestuurslid Ruud Koole werden herbenoemd voor een nieuwe termijn van drie jaar. Voorzitter Els Swaab, wier termijn in december 2008 afliep, werd eveneens herbenoemd.

Op 31 december 2008 was de samenstelling van het bestuur:

Els H. Swaab, voorzitter

H. Caspar Broeksma, penningmeester

Aad N. Stoop, secretaris

Ruud A. Koole

Marjan Sax

Wim van Norden, erevoorzitter

Er is in 2008 intensief bestuursoverleg geweest. Naast de reguliere, maandelijkse bestuursvergaderingen waren drie extra plenaire vergaderingen nodig in verband met de snelle ontwikkelingen rond PCM. De bestuursvoorzitter van PCM, Bert Groenewegen, heeft op enkele bestuursvergaderingen persoonlijk een toelichting gegeven op de situatie. Bovendien hebben afzonderlijke bestuursleden vrijwel wekelijks overleg gevoerd met de vele andere partijen die betrokken waren bij de toekomst van (onderdelen van) PCM. Hierbij ging het om externe adviseurs, de directie van NDC | VBK, de Stichting Het Nieuwe Parool, Stichting de Volkskrant, Stichting ter Bevordering van de Christelijke Pers in Nederland, de hoofdredactie van *NRC Handelsblad* enzovoorts.

Raad van advies

In de raad van advies vonden geen personele wijzigingen plaats. De raad was in 2008 als volgt samengesteld:

Jan D. van Muiswinkel, voorzitter

Hans C.H. Blom

Adriana Esmeijer

Inge C. van der Vlies

Olivier M. Ribbelink

Inge van der Vlies en Olivier Ribbelink werden herbenoemd voor een nieuwe termijn van drie jaar.

In de maanden maart, oktober en december hebben het bestuur en de raad van advies gezamenlijk vergaderd.

Adviseurs

De stichting liet zich in 2008 op financieel, juridisch en communicatierrein bijstaan door:

Ernst Groenteman, KPMG Accountants N.V.

Paul Nielen, Nielen Schuman B.V., Strategy & Finance

Pieter van der Korst, Houthoff Buruma N.V., Advocaten en Notarissen

Frans van der Grint, Hill & Knowlton

Subsidiecommissie

Marjan Sax, voorzitter

Pat Beerman, secretaris

Theo P.M. Strengers

Els H. Swaab

De subsidiecommissie is in 2008 zesmaal bijeengekomen. Verschillende instellingen en personen maakten gebruik van de gelegenheid om hun aanvragen tijdens het spreekuur voorafgaand aan de vergaderingen nader toe te lichten.

Het bureau van de stichting is in 2008 geleid door mevrouw Pat Beerman. Waar nodig werd zij op ad-hocbasis ondersteund door derden. Op 1 mei 2008 is het huurcontract ingegaan voor een nieuw kantoor aan de De Lairessestraat 129hs. Dit is na een renovatie op 21 oktober feestelijk geopend.

3 *Subsidies, leningen en investeringen*

Ook in 2008 verleende de stichting financiële steun aan personen en instellingen die bijdragen aan de verwezenlijking van haar doelstellingen. In totaal werd een bedrag van € 1.089.000,- aan subsidies verstrekt.

Criteria

Bij de beoordeling van de verzoeken om financiële steun worden onder meer de volgende criteria in acht genomen:

- opkomen voor de vrijheid van meningsuiting;
- beschermen en hooghouden van de democratische rechtstaat;
- openstaan voor en het stimuleren van democratische vernieuwing;
- bevorderen van diversiteit op het terrein van traditionele en nieuwe media, mede in het belang van een goed functionerende democratie;
- levend houden van herinneringen aan de Tweede Wereldoorlog.

Bij de beoordeling van leningen en subsidieverzoeken geldt een aantal aanvullende voorwaarden:

- a) een gedetailleerd financieel inzicht in de betrokken organisatie of het specifieke project;
- b) de haalbaarheid van de door de organisatie of voor het project gestelde doelen.

Daarnaast toetst de stichting, voor zover mogelijk:

- c) de kwaliteit van het door de organisatie en/of het project beoogde resultaat;
- d) of de activiteit of het project voldoende toekomstgericht is;
- e) of er een solide financiële basis bestaat voor de betrokken organisatie of het project.

De subsidie van de stichting zal nooit een permanente financiering behelzen, maar altijd een tijdelijke. Verzoeken om financiële steun worden alleen behandeld als het initiatief door meerdere partijen wordt gesubsidieerd.

Subsidies

Aanvragen worden in eerste instantie beoordeeld door de subsidiecommissie van de stichting. Bij verzoeken boven € 75.000,- worden deze aan het voltallige bestuur voorgelegd. In het verslagjaar behandelde de subsidiecommissie 113 aanvragen voor financiële steun in de vorm van een lening of subsidie. De nog lopende verzoeken uit het vorige verslagjaar meegerekend, werden 66 verzoeken afgewezen vanwege andere prioriteiten of omdat ze niet passen in de doelstelling van de stichting. Andere redenen tot afwijzing zijn een gebrek aan kwaliteit, onvoldoende financiële onderbouwing of een onrealistische doelstelling. Op basis van bovengenoemde criteria honoreerde de stichting 47 aanvragen, waarvan 36 voor eenmalige subsidie en negen verzoeken om meerjarige steun.

Bij sommige initiatieven kan subsidie voor meerdere jaren worden verstrekt. De subsidiecommissie vindt het van belang om organisaties die een structurele bijdrage leveren aan de democratische vernieuwing of de diversiteit van de media voor een langere periode te ondersteunen, om het functioneren en floreren van die organisaties mogelijk maken.

De gehonoreerde aanvragen voor meerjarige steun betreffen:

- Media Educational Institute in Irak (i.s.m. Press Now): jaarlijks € 50.000,- gedurende drie jaar;
- Stichting Persvrijheidsfonds: jaarlijks € 20.000,- gedurende drie jaar;
- Verzetsmuseum - Project Kindermuseum: € 200.000,- gespreid over twee jaar;
- De Nieuwe Reporter: € 24.500,- ; € 23.500,- ; € 22.500,- voor respectievelijk de perioden 2008/09; 2009/10; 2010/11;
- World Press Photo: jaarlijks € 100.000,- gedurende drie jaar;
- Humanity in Action - zomerprogramma's 2009-2011: jaarlijks € 19.750,- gedurende drie jaar;
- Vereniging van Onderzoeksjournalisten (VVOJ) - aanstelling directeur: jaarlijks € 47.900,- gedurende twee jaar;
- M. de Keizer - biografie Frans Goedhart - € 69.300,- gespreid over twee jaar;
- RoozOnline - onafhankelijke internetkrant over Iran: jaarlijks € 30.000,- gedurende twee jaar.

Publicaties

J. Renders - 'Nederlandse deel van de encyclopedie van de geschreven pers in Europa'
 Buro Jansen & Janssen - onderzoek en krant over preventief fouilleren
 R. Knoth - fotoproject 'Deadly Traces'
 M. van der Steen - biografie Hilda Verwey-Jonker
 O. Sinke - 'Verzet vanuit de verte'
 M. Nijhuis - 'Birma, land van monniken en militairen'
 On File - Exponto.nl, online magazine
 Stadskrant De Utrechtster - proefnummer
 G. Luijters - gedenkboek van de uit Nederland gedeporteerde joodse kinderen

Instellingen en uitgeverijen

Katholiek Instituut Massamedia - KIM-college
 Stichting Zaanse Migratiegeschiedenis - bijdrage website
 Raad voor de Journalistiek - hulpgriffiers
 VVOJ - verlenging aanstelling webredacteuren
 Prometheus/Bert Bakker - J. Renders - 'De zeven hoofdzonden van de biografie'
 Dick Scherpenzeel Stichting - 'Het vergeten verhalen project'

Debatpodia, debatten en lezingen

Meneer de Wit - debat in stadsdeel De Baarsjes
 Debatcentrum Tumult - 'Van der Lubbe-lezing'
 NRC Handelsblad - debattenreeks 'Haagse Kringen aan de Gracht'
 De Rode Hoed - debattenreeks 'Hoezo democratie in crisis'
 D. Venema - internationaal symposium en boekpresentatie 'Law under Occupation'
 Institute of Network Cultures - conferentie 'Winter Camp 2009'

Documentaires en filmproducties

Made in Holland Films - filmproject 'Inside Birma'

iFPRODUCTIONS - documentaire 'Driving into the Heart of Darkness'

DocsOnline - online documentaires

Oogland Filmproducties - 'Van Indië tot Indonesië. Het leven van dichter/essayist Sitor Situmorang'

Musea, tentoonstellingen en prijzen

Persmuseum - 'Dag van de Persvrijheid'

Persmuseum - collectie politieke tekeningen Fritz Behrendt

Persmuseum - project behoud en toegankelijkheid archieven van De Arbeiderspers en *Het Vrije Volk*

I. Frech - tentoonstelling en publicatie 'I am – Paradox Identity'

G. van Kesteren - fototentoonstelling 'Baghdad Calling/Why Mister, Why?'

Stichting Pers & Prent - tentoonstelling 'Politiek in Prent in 2008'

Stichting Anne Vondeling Prijs

Internationale projecten

Stichting Global Inside - Couscous Global

10 Minuten Jeugd Journaal, Suriname

Mobile Arts & Media - Kosovaarse kinderkrant

Leningen

De subsidiecommissie verstrekke in 2008 geen leningen.

Investeringsen

Eind december werd het principebesluit genomen om Global News Views te steunen voor

€ 500.000,- voor hun project VJ Movement. Dit bedrag bestaat uit € 250.000,- als investering in aandelen en

€ 250.000,- in de vorm van een lening uit te keren in 2009. In afwachting van de oprichtingaktes is in 2008 een voorschot verstrekt van € 50.000,-.

4 PCM

Verkoop ThiemeMeulenhoff

In april 2008 informeerde PCM het stichtingsbestuur over het voornemen de educatieve uitgeverij ThiemeMeulenhoff te verkopen. Dit paste in de strategie van PCM om de gewenste 'basisverbreding' vooral vorm te geven binnen de kernactiviteiten van dagbladtitels en algemene uitgeverijen. De opbrengst van de verkoop zou bovendien een welkome versterking betekenen van de financiële positie van PCM. Het bestuur heeft met dit voornemen ingestemd, op voorwaarde dat de stichting snel geïnformeerd zou worden over de wijze van besteding van de opbrengst en dat voor deze besteding vooraf toestemming van de stichting is verkregen. Dit heeft ertoe geleid dat eind mei een principe-overeenkomst is gesloten voor de verkoop van ThiemeMeulenhoff aan NDC|VBK voor een bedrag van € 171 miljoen. Na het doorlopen van de goedkeuringsprocedure door de Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa) is de acquisitie van ThiemeMeulenhoff door NDC|VBK op 1 oktober geformaliseerd.

Gratis krant DAG

De lancering van de gratis krant *DAG*, waarin de stichting in 2007 € 12 miljoen investeerde, heeft niet geleid tot het gehoopte succes. De distributie via de winkels van Albert Heijn bleek niet goed te functioneren en de advertentie-inkomsten bleven sterk achter. Ook de doelstelling om via *DAG* nieuwe *Volkskrant*-lezers te trekken, werd niet gehaald. Hoewel de resultaten in de loop van het jaar iets verbeterden, waren de vooruitzichten voor het minimaal terugverdienen van de aanloopkosten onduidelijk. Daarom is op 1 oktober 2008 de uitgave van de papieren versie gestaakt. De online versie van *DAG* werd op 1 oktober 2009 beëindigd.

Stichting Lux et Libertas

Stichting Democratie en Media verleende graag haar medewerking aan de oprichting van Stichting Lux et Libertas, waar de hoofdredactie van *NRC Handelsblad* in 2007 om had verzocht. In het voorjaar van 2008 werd dit een feit. De eerste doelstelling van deze stichting is de ondersteuning van het uitgeven van *NRC Handelsblad*. SDM heeft één gewoon aandeel PCM geschonken aan Lux et Libertas. Verder kreeg deze stichting één prioriteitsaandeel in *NRC Handelsblad B.V.* Het aandeel in PCM geeft stichting Lux et Libertas met name een informatiepositie ten opzichte van PCM. Door het prioriteitsaandeel krijgt de stichting zeggenschapsrechten - bijvoorbeeld bij bestuursbenoemingen - in *NRC Handelsblad B.V.*

Onderzoek Ondernemingskamer

De Ondernemingskamer van het Gerechtshof Amsterdam besloot op 10 januari op verzoek van de vakbonden NVJ en FNV KIEM een onderzoek in te laten stellen naar het beleid van PCM, in het bijzonder de gang van zaken rond de Britse investeerder Apax. SDM heeft als grootaandeelhouder volledig en ruimhartig aan dit onderzoek meegewerkt. In het kader van deze enquête voerden de onderzoekers van de Ondernemingskamer gesprekken met de betrokken bestuurders van zowel de stichting als PCM. In het najaar werd duidelijk dat het rapport een zeer kritisch oordeel zou uitspreken over de besluitvorming rond Apax. De stichting heeft naar aanleiding van het conceptrapport aan de onderzoekers een aantal inhoudelijke bezwaren kenbaar gemaakt. Bij de publicatie van het definitieve rapport, op 12 december, werd duidelijk dat de onderzoekers deze bezwaren nauwelijks hebben meegewogen. De stichting liet, na zorgvuldige lezing van het rapport, op 27 januari 2009 in

een uitgebreide reactie weten dat zij afstand neemt van een groot aantal bevindingen. De stichting meent dat het onderzoek geen evenwichtige bijdrage levert aan de 'waarheidsvinding' rond de gang van zaken in 'de periode Apax'. Deze reactie is op 27 januari gepubliceerd op www.stdem.org. Mede in het belang van het herstel van de rust rond PCM heeft de stichting over het rapport verder geen publiekelijke mededelingen gedaan. Ten tijde van de opstelling van dit jaarverslag had de Ondernemingskamer nog geen uitspraak gedaan.

Strategie PCM

In de loop van 2008 werden contacten gelegd met De Persgroep over de vorming van een joint venture, om hiermee de aandelen AD Nieuwsmedia (ADN) terug te kopen van Mecom/Wegener. In november werd een principe-akkoord bereikt over de verwerving door PCM – middels deze joint venture – van 37% van de aandelen ADN. Hierdoor zou PCM voor 100% eigenaar worden van ADN.

Als onderdeel van deze overeenkomst zou PCM ook de drukkerij Wegener NieuwsDruk West in Den Haag overnemen. Wegener nam 100 procent van de aandelen in PCM Lokale Media B.V. over. Partijen hebben in april 2009 overeenstemming bereikt over deze transacties. Deze overeenkomsten waren ter goedkeuring aangemeld bij de NMa. Deze heeft op 17 juli 2009 bekendgemaakt dat voor deze transacties geen vergunning is vereist. Doordat De Persgroep op 8 juli 2009 een meerderheidsbelang verwierf in PCM, is ADN automatisch onderdeel geworden van het Belgische media- en uitgeefconcern.

Vooraf in de tweede helft van het verslagjaar werd de conjunctuurgevoeligheid van de bedrijfstak waarin PCM opereert pijnlijk duidelijk. De daling van de advertentieomzet in de tweede helft van 2008 zette in de eerste maanden van 2009 door. De inkomsten van PCM worden voor een groot deel bepaald door de landelijke dagbladen *Trouw*, *de Volkskrant*, *NRC Handelsblad* en *Algemeen Dagblad*. Daarom kon de stichting ermee instemen dat de concernstrategie in toenemende mate was gericht op versterking van de krantentitels, de lezers en de multimediale activiteiten. In juli heeft de bestuursvoorzitter van PCM een uitgebreide strategiepresentatie gehouden voor het bestuur.

De stichting is verheugd over het beleid van de concerndirectie om aansluiting te zoeken bij een sterke, strategische partner in de vorm van De Persgroep. Dit zal in 2009 zijn beslag krijgen.

Niet alleen voor het reeds door PCM ingezette beleid ter versterking van de facilitaire diensten, maar ook en vooral op het gebied van de versterking van de krantentitels zijn aanzienlijke synergievoordelen te verwachten. Een ander groot winstpunt is dat de financiële positie van PCM aanzienlijk wordt versterkt door het meerderheidsbelang dat De Persgroep in PCM inmiddels heeft verworven.

5 *Corporate governance*

Gedurende het hele jaar is overleg gevoerd over de gewenste juridische verhouding tussen PCM Holding en de aandeelhouders. Hierover is op verzoek van PCM, en op instigatie van SDM, advies uitgebracht door Jaap van Manen van PriceWaterhouseCoopers. Deze heeft tevens regelmatig overlegd met enkele leden van het bestuur, de bestuursvoorzitter van PCM en de voorzitter van de raad van commissarissen van PCM. De juridisch adviseur van de stichting was bij dit overleg ook betrokken. Besloten is om PCM Holding in te richten als volledige structuurvennootschap. Dit betekent onder meer dat de raad van bestuur niet meer wordt benoemd door de aandeelhouders, maar door de raad van commissarissen. Hierdoor ontstaat een grotere juridische 'afstand' tussen de aandeelhouders, waaronder SDM, en de holding, die het bestuur wenselijk acht.

6 *Strategie van Stichting Democratie en Media*

De bezinning op de strategie van de stichting werd in 2008 actueel door de ontwikkelingen rond PCM. Hierdoor werd eens te meer duidelijk dat de stichting in de praktijk veel tijd en aandacht moet besteden aan PCM. Het is de vraag of de andere activiteiten ter verwezenlijking van de doelstelling hierdoor niet in het gedrang komen, dan wel of PCM in de toekomst de meest geschikte context is om de doelstelling van de stichting te realiseren. Deze kwestie kan overigens niet los worden gezien van de governance-structuur.

Tijdens de discussie over de strategie kwamen onderwerpen aan de orde als: eventuele aanpassing van de doelstelling, andere allocatie voor het vermogen van de stichting of een andere verhouding tussen de verschillende activiteiten en een andere verhouding tussen activiteiten op nationaal en internationaal gebied.

Onderzoek Spark&Co

Een ander aspect van de strategische bezinning was de vraag wat in de toekomst de beste organisatorische omgeving zou zijn voor de krantentitels *de Volkskrant*, *NRC Handelsblad* en *Trouw*. Dit mede gezien de teruglopende advertentie- en abonnee-inkomsten en het beperkte rendement van de nieuwe media.

Daarom vroeg de stichting strategisch adviesbureau Spark&Co om hier onderzoek naar te doen. Spark&Co presenteerde medio december de conclusies van zijn onderzoek. De aanbevelingen uit dit rapport waren toen echter inmiddels ingehaald door de verkennende contacten met De Persgroep.

7 *Communicatie- en publicitair beleid*

Tijdens de strategiediscussie rees eveneens de vraag of er behoefte is aan een meer proactief communicatiebeleid, om onder andere de subsidie- en investeringsactiviteiten van de stichting duidelijker naar voren te brengen. De communicatieadviseur van de stichting heeft hierover een notitie geschreven. De website is in de toekomst bij uitstek geschikt om dit beleid uit te dragen. Stappen zijn gezet om de site www.stdem.org te vernieuwen. Binnen afzienbare tijd zullen geïnteresseerden met nieuwsbrieven via e-mail of de website op de hoogte worden gehouden. Voorstellen worden momenteel uitgewerkt.

8 *Nagelaten betrekkingen*

Ondersteuning van de nagelaten betrekkingen is een bijzondere taak van de stichting. Bovendien draagt de stichting zorg voor oud-medewerkers die door medewerking aan de verzetskrant *Het Parool* op de een of andere manier getroffen zijn. In het kader van deze verantwoordelijkheid organiseerde de stichting op donderdag 5 februari de traditionele, jaarlijkse herdenking in Zandvoort en op de Eerebegraafplaats in Bloemendaal. De schrijfster Joosje Lakmaker hield de voordracht 'Het levenslange verzet van mijn grootvader Leman Lakmaker. Een eigenzinnig idealist.'

9 *Toekomst*

Op 1 juli 2009 gaf de NMa De Persgroep toestemming om een meerderheidsbelang te nemen in PCM, op voorwaarde dat de krantentitels *NRC Handelsblad* en *nrc.next* worden verkocht. De Persgroep had het voornemen tot afstoting van beide titels reeds vastgelegd in de melding van de overname aan de NMa.

De samenwerking tussen PCM en De Persgroep als krachtige strategische partner is nu een feit. SDM is verheugd dat PCM hiermee in rustiger vaarwater is gekomen en als onderdeel van een dynamisch media-concern kan bouwen aan een nieuwe toekomst. Bovendien is te verwachten dat sterke krantentitels als *de Volkskrant* enerzijds en *NRC Handelsblad* en *nrc.next* anderzijds in de toekomst beter gedijen als ze niet langer deel uitmaken van hetzelfde concern.

Deze ontwikkelingen betekenen ook dat SDM haar meerderheidsbelang in PCM verliest. Dit zal ertoe leiden dat de stichting zich veel minder intensief dan in voorgaande jaren zal hoeven bezighouden met de gang van zaken bij PCM. Het bestuur zal zich in 2009 dan ook met nieuwe energie wijden aan de strategische bezinning waarmee in 2008 is begonnen, zodat andere activiteiten ter verwezenlijking van de doelstelling meer aandacht kunnen krijgen.

10 Financiën

In de loop van 2008 heeft SDM liquiditeitsteun verstrekt aan PCM ten bedrage van € 32,5 miljoen. Deze leningen zullen in 2009 worden omgezet in aandelenkapitaal. De lening aan PCM ten behoeve van het dagblad *DAG* van € 12,0 miljoen is ultimo 2008 omgezet in agio.

Als gevolg van de sterk verslechterde gang van zaken bij PCM is de deelneming in die vennootschap ultimo 2008 afgewaardeerd - door middel van een zogenaamde impairment - met een bedrag van € 322,6 miljoen. Door de kredietcrisis was het beleggingsresultaat over 2008 negatief. Zowel op de aandelenportefeuille als op de vastrentende waarden werd een boekverlies geleden van in totaal € 14,9 miljoen. Gerelateerd aan de beleggingen eind 2007 van € 96,7 miljoen is dat een verlies van ruim 15%. Een belangrijk deel van dit verlies kan worden ingelopen bij stijgende beurskoersen.

De activa van SDM bedragen ultimo 2008 € 131 miljoen, waarvan € 87,2 miljoen investering in PCM en € 43,7 miljoen beleggingen en liquide middelen.

BALANS PER 31 DECEMBER 2008*(na resultaatbestemming)*

	2008		2007	
	EUR 1.000	EUR 1.000	EUR 1.000	EUR 1.000
Vaste activa				
Materiële vaste activa	101		15	
Financiële vaste activa	87.225		367.455	
		87.326		367.470
Vlottende activa				
Vorderingen	31		4.798	
Effecten	41.846		85.904	
Liquide middelen	1.866		10.769	
		43.743		101.471
		131.069		468.941
Eigen vermogen		130.111		468.162
Kortlopende schulden		958		779
		131.069		468.941

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2008

	2008		2007*	
	EUR 1.000	EUR 1.000	EUR 1.000	EUR 1.000
Resultaat uit beleggingen				
ABN AMRO bank	172		1.111	
SNS Asset Management	-		1.390	
Theodoor Gilissen Bankiers	-14.925		850	
		-14.753		3.351
Lasten				
Beschikbaar gestelde gelden voor activiteiten en projectondersteuning	-29		-411	
Vaste bijdragen, meerjarige bijdragen en eenmalige subsidies	1.089		1.221	
Beheerskosten	901		682	
		1.961		1.492
Financiële baten en lasten				
Rente achtergestelde aandeelhouderslening PCM Holding B.V.	-		2.243	
Renteresultaat op IRR Linked Note	-		19.228	
Renteleningen PCM Holding B.V.	1.163		-	
Overige rentebaten	81		30	
Afwaardering deelneming PCM	-322.581		-	
		-321.337		21.501
Nettoresultaat		-338.051		23.360

* De cijfers zijn aangepast voor vergelijkingsdoeleinden.

ACCOUNTANTSVERKLARING

Aan het bestuur van Stichting Democratie en Media

Opdracht

Wij hebben gecontroleerd of de in dit verslag opgenomen balans en staat van baten en lasten van Stichting Democratie en Media te Amsterdam over 2008 op de juiste wijze is ontleend aan de door ons gecontroleerde jaarrekening 2008 van Stichting Democratie en Media. Bij die jaarrekening hebben wij op 29 juni 2009 een goedkeurende accountantsverklaring verstrekt. Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opstellen van de balans en staat van baten en lasten in overeenstemming met de grondslagen zoals gehanteerd in de jaarrekening 2008 van Stichting Democratie en Media. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake de balans en staat van baten en lasten te verstrekken.

Werkzaamheden

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig dienen wij onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de balans en staat van baten en lasten op de juiste wijze is ontleend aan de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel is de balans en staat van baten en lasten in alle van materieel belang zijnde aspecten op de juiste wijze ontleend aan de jaarrekening.

Toelichting

Wij vestigen er de aandacht op dat voor het inzicht dat vereist is voor een verantwoorde oordeelsvorming omtrent de financiële positie en de resultaten van de stichting en voor een toereikend inzicht in de reikwijdte van onze controle de balans en staat van baten en lasten dient te worden gelezen in samenhang met de volledige jaarrekening, waaraan deze is ontleend, alsmede met de door ons daarbij op 29 juni 2009 verstrekte goedkeurende accountantsverklaring. Deze toelichting doet geen afbreuk aan ons oordeel.

Amstelveen, 19 oktober 2009

KPMG ACCOUNTANTS N.V.

Drs. E.P. Groenteman, RA

Colofon

Vormgeving: Joop Smit, Bussum
Drukwerk: Drukkerij Brügemann, Hilversum

STICHTING
DEMOCRATIE EN MEDIA

De Lairesestraat 129hs, 1075 HJ Amsterdam
www.stdem.org E-mail: info@stdem.org Telefoon 020 5300 300 Fax 020 5300 309

